

Kennis over de AOW- partnertoeslag

Een internetonderzoek in opdracht van het
ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Uitgevoerd door: Intomart GfK bv

Projectnummer: 19171

Datum: 16-7-2008

© Auteursrecht voorbehouden

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de hiervoor genoemde instanties.

INHOUD

	Pagina
Hoofdstuk Samenvatting	4
Hoofdstuk 1. Inleiding	5
Hoofdstuk 2. Kennis over AOW, AOW-partnertoeslag en pensioen	6
2.1 Kennis over de AOW	6
2.2 Kennis over de AOW-partnertoeslag	8
2.3 Kennis over pensioen	11
Hoofdstuk 3. Informatiebehoefte	13
Hoofdstuk 4. Duidelijk en begrijpelijkheid van de boodschap van SZW over de AOW-partnertoeslag	16

BIJLAGEN:

1. Onderzoeksverantwoording

Samenvatting

Intomart heeft in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) in juni 2008 een onderzoek uitgevoerd naar de kennis en informatiebehoefte van de Nederlandse bevolking over de AOW en de AOW-partnertoeslag. Het onderzoek vond plaats door middel van een online enquête onder 997 personen uit het internetpanel van Intomart GfK tussen de 35 en 57 jaar oud.

Per thema schetsen wij hieronder de belangrijkste resultaten van het onderzoek.

Kennis over AOW, AOW-partnertoeslag en pensioen

Iets minder dan de helft (45%) van de burgers geeft aan genoeg weten over de AOW. Eenderde (34%) van de burgers vindt dat ze niet genoeg weten over de AOW en 21% twijfelt of ze genoeg weten. Met name over de hoogte van de AOW bestaat veel onduidelijkheid. Ruim een derde (34%) van de ondervraagden denkt dat de hoogte van de AOW 70% van het laatstverdiende loon bedraagt. 31% van de respondenten geeft aan dat de hoogte afhankelijk is van de woonsituatie en de leeftijd van huisgenoten.

Van alle ondervraagden weet 44% niet wat de AOW-partnertoeslag is, 22% weet dit wel en 34% zegt er wel eens van te hebben gehoord. Bijna 4 op de 5 Nederlanders (79%) weet niet dat de AOW-partnertoeslag wordt afgeschaft. Van de mensen die hebben aangegeven wel te weten dat deze wordt afgeschaft, weet 30% niet wanneer de partnertoeslag dan wordt afgeschaft.

Het merendeel (86%) van de Nederlanders geeft aan dat er een verschil is tussen pensioen en AOW. Bijna een kwart (24%) van de laag opgeleiden geeft echter aan dit niet te weten, terwijl 9% zegt dat er geen verschil is. Bijna tweederde van de respondenten (64%) weet niet hoeveel inkomsten zij vanaf hun 65^e zullen krijgen.

Informatiebehoefte

Bijna de helft van de Nederlanders vindt voldoende geïnformeerd te zijn over de AOW en over pensioen. Voor de AOW-partnertoeslag is dit lager: hier vindt iets meer dan de helft voldoende geïnformeerd te zijn. Ongeveer een derde van de bevolking zou graag meer informatie krijgen. Dit geldt voor de informatie over de AOW, de AOW-partnertoeslag en de gevolgen hiervan en het pensioen.

De meeste personen die meer informatie willen, zouden deze informatie via internet willen verkrijgen (61%). Via de werkgever (50%) en via een folder (45%) zijn daarna de meest genoemde kanalen.

Boodschap van SZW

De meeste mensen vinden de tekst duidelijk, maar er zijn ook nog veel suggesties om de tekst te verbeteren. De meest genoemde verbeteringen zijn om de tekst op te delen in alinea's en voorbeelden toe te voegen.

1. Inleiding

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft in juni 2008 een onderzoek laten uitvoeren naar de kennis en informatiebehoefte van de Nederlandse bevolking over de AOW en de AOW-partnertoeslag. Het onderzoek dient als input voor de communicatie over de afschaffing van de AOW-partnertoeslag en moet helpen beslissen of het haalbaar is om een streefwaarde voor de kennis over de AOW-partnertoeslag te benoemen.

De aanleiding voor het onderzoek is dat de AOW-partnertoeslag in 2015 wordt afgeschaft. Dit weet lang niet iedereen voor wie dit gaat gelden. De Tweede Kamer heeft gevraagd om een aanvullende informatiecampagne om te zorgen dat men beter op de hoogte is en wil dat er streefwaarden worden benoemd die aangeven hoeveel mensen er op de hoogte zijn van regelgeving rond de afschaffen van de AOW-partnertoeslag.

Het doel van het onderzoek is driedelig:

- Inzicht verwerven in de kennis over de AOW, de partnertoeslag en het afschaffen van de partnertoeslag;
- Inzicht verkrijgen in de informatiebehoefte en het informatiezoekgedrag;
- Het testen van een tekst over de AOW-partnertoeslag.

Methode

De doelgroep van het onderzoek bestond uit de inwoners in Nederland tussen de 35 en 57 jaar oud. Het onderzoek is uitgevoerd door mensen te bevragen via internet (CAWI). De steekproef is getrokken uit het Internetpanel van Intomart GfK. Daarbij is een zo groot mogelijke landelijke representativiteit nagestreefd voor en is er gequoteerd op kenmerken die van belang zijn voor het beleid van SZW en relevant voor de AOW-partnertoeslag, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding en etniciteit. De uiteindelijk repons bestaat uit 997 gecompleteerde interviews. De resultaten zijn gewogen naar populatieverhoudingen op leeftijd, geslacht, etniciteit en opleiding. Voor opleiding voldoet de verhouding aan die van de Nederlandse populatie.

Opzet van het rapport

De opzet van het rapport is als volgt. In hoofdstuk 2 kunt u informatie vinden over de kennis van burgers over de AOW, de AOW-partnertoeslag en het pensioen. Hoofdstuk 3 beschrijft de informatiebehoefte. Het vierde hoofdstuk geeft de meningen van de respondenten over de SZW-boodschap rond de AOW-partnertoeslag, die aan hen is voorgelegd. In de bijlage is de onderzoeksverantwoording opgenomen. In de rapportage is gestreefd naar een optimale afstemming tussen volledigheid en beknoptheid. Hiertoe worden alle resultaten tekstueel beschreven en deel geïllustreerd door grafieken. In de tekst zijn de totalen beschreven en omwille van de overzichtelijkheid alleen de statistisch significante verschillen¹ tussen de onderscheiden doelgroepen weergegeven.

¹ Daarbij wordt een betrouwbaarheid van 95% gehanteerd.

2. Kennis over AOW, AOW-partnertoeslag en pensioen

Om een goede indicatie te verkrijgen over de huidige kennis van burgers over de AOW, de AOW-partnertoeslag en het pensioen, is een aantal vragen hierover opgesteld. Allereerst werd gevraagd naar aanwezige kennis over de AOW en hoe de persoon aan deze kennis is gekomen. Hierna volgden een aantal vragen en stellingen over de AOW en de AOW-partnertoeslag. Vervolgens werden er vragen gesteld over pensioen en de verwachte inkomsten na hun 65^e. In dit hoofdstuk worden achtereenvolgens de resultaten over de AOW, over de AOW-partnertoeslag en over het pensioen beschreven.

2.1 Kennis over de AOW

Bijna tweederde (64%) van de respondenten omschrijft de AOW als 'Algemene ouderdomswet' (in sommige gevallen nog aangevuld met een beschrijving). 'Een uitkering voor mensen vanaf 65' wordt door 15% van de mensen genoemd, terwijl 12% de AOW als 'Oudedagvoorziening, pensioen of geld voor mensen boven de 65' omschrijft. 6% van de burgers omschrijft de AOW als 'Arbeidsongeschiktheidswet'. Onder de laag opgeleiden ligt het percentage dat denkt dat de AOW de arbeidsongeschiktheidswet is op 10%, tegenover 2% onder de hoog opgeleiden.

Op de vraag hoeveel men weet van de AOW, geeft meer dan de helft (58%) van de burgers een veilig antwoord, namelijk precies in het midden tussen veel en weinig ('neutraal'). Een kwart zegt weinig van de AOW te weten en 12% weet hier veel van. Mannen geven significant vaker aan meer te weten over de AOW. Kijkend naar de leeftijdsgroepen is er ook een significant verschil op te merken: burgers tussen de 46-57 jaar weten meer van de AOW en dan burgers in de leeftijd 35-45 jaar. Hoger opgeleiden weten significant meer van de AOW dan lager opgeleiden; respectievelijk 18% tegenover 6%.

Op de vraag of burgers genoeg weten over de AOW, geeft 45% van de burgers aan dat dit het geval is. 34% van de burgers vindt dat ze niet genoeg weten over de AOW en 21% twijfelt of ze genoeg weten.

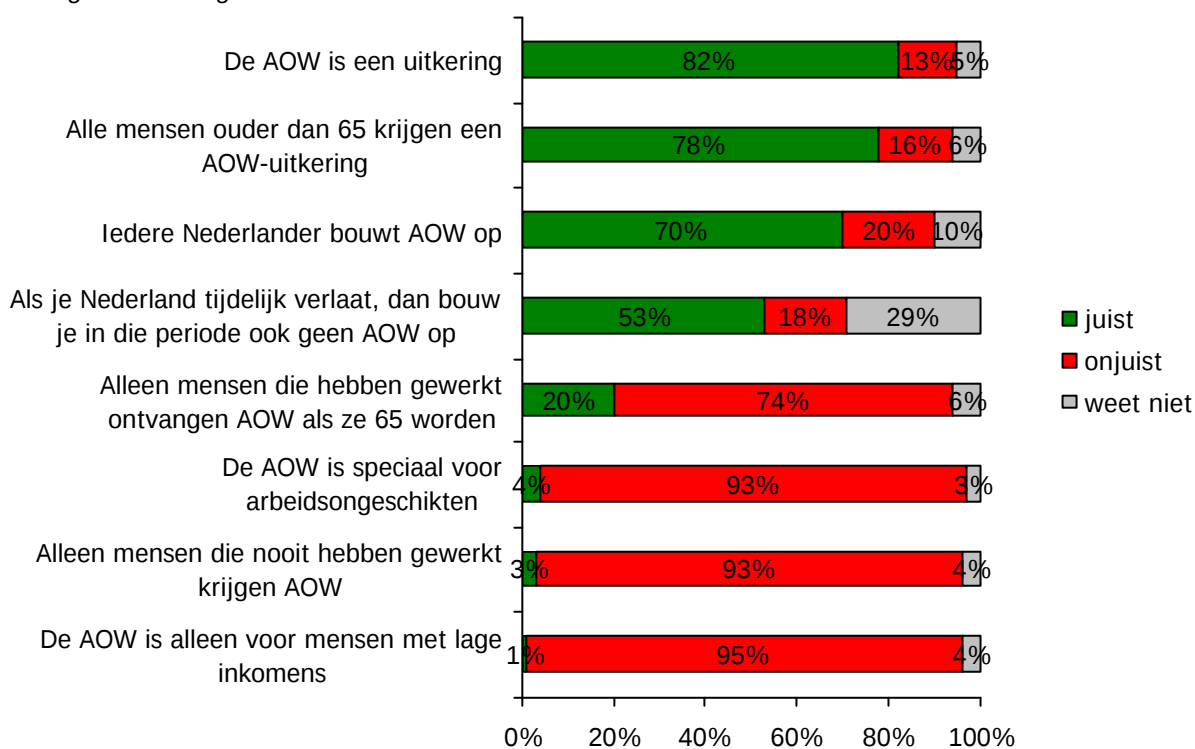
Van alle ondervraagde burgers weet 85% of zij recht hebben op AOW. Ook hier weten de mannen dit beter dan vrouwen. Een significant verschil is dat 90% van de hoger opgeleiden weet of zij recht hebben op AOW tegenover 74% van de lager opgeleiden.

De helft (51%) van de Nederlanders, gevraagd naar wanneer zij AOW krijgen, geeft aan vanaf hun 65^e AOW te ontvangen. Circa een kwart (27%) antwoordt hierop 'vanaf mijn pensioenleeftijd'. 15% specificeert een jaartal vanaf wanneer zij AOW krijgen. Mannen noemen vaker '65 jaar' als het moment wanneer zij AOW krijgen dan vrouwen (56% versus 46%). Vrouwen (32%) noemen vaker 'vanaf mijn pensioenleeftijd' dan mannen (22%). Ook de groep respondenten tussen de 35 en 45 jaar (56%) noemt vaker '65 jaar' dan de groep tussen 46 en 57 jaar (47%). Deze laatste groep noemt echter vaker een specifiek jaartal (13% tegenover 4%).

Met name over de hoogte van de AOW bestaat veel onduidelijkheid. Ruim een derde (34%) van de ondervraagden denkt dat de hoogte van de AOW 70% van het laatstverdiende loon bedraagt. Dit zijn vaker jongeren (39 % van de jongere groep tegenover 28 % van de oudere groep). 31% van de respondenten geeft aan dat de hoogte afhankelijk is van de woonsituatie en de leeftijd van huisgenoten. Met name hoger opgeleiden (39%) geven dit vaker aan dan de lageropgeleiden (17%).

Er waren acht stellingen voorgelegd aan de respondenten, waarvan ze aan konden geven of deze juist of onjuist waren. Deze stellingen zijn in onderstaand figuur weergegeven:

Afbeelding 2.1: Stellingen over de AOW

- Op de stelling dat alleen mensen met lage inkomens recht hebben op AOW, geven bijna alle burgers (95%) aan dat dit onjuist is. Ruim 10% van de mensen met een laag inkomen zegt dit niet te weten.
- De uitspraak dat de AOW speciaal voor arbeidsongeschikten is, wordt door 93% van de respondenten als onjuist bestempeld. Onder de laagopgeleiden denkt 7% dat dit wel het geval is.
- Meer dan tweederde (70%) van de burgers denkt dat iedere Nederlander AOW opbouwt, terwijl 20% denkt dat dit niet het geval is. Bijna een kwart (24%) van de mannen denkt dat dit onjuist is, tegenover 16% van de vrouwen.

- Bijna driekwart (74%) van de respondenten weet dat de AOW niet alleen bestemd is voor mensen die hebben gewerkt. Opvallend is dat meer niet-westerse allochtonen (80%) dit weten dan autochtonen en westerse allochtonen: respectievelijk 75% en 59%. Ruim eenderde van de laag opgeleiden (36%) denkt wel dat alleen mensen die hebben gewerkt recht hebben op AOW.
- Op de stelling dat de AOW een uitkering is, geeft 82% aan dat dit juist, terwijl 13% denkt dat dit onjuist is. De diverse bevolkingsgroepen verschillen hierin nauwelijks in hun antwoordpatroon.
- Bijna 8 op de 10 Nederlanders (78%) denkt dat alle mensen ouder dan 65 een AOW-uitkering krijgen, tegenover 16% die beweert dat dit onjuist is. Een veel groter deel van de hoog opgeleiden (22%) zegt dat deze stelling niet juist is dan de midden (15%) en laag opgeleiden (12%).
- 93% van de ondervraagden beschouwt de stelling dat alleen mensen die nooit gewerkt hebben AOW krijgen als onjuist. Beduidend meer laag opgeleiden (6%) denken dat dit wel het geval is (tegenover 2% en 1% bij mensen met een gemiddelde en hoge opleiding).
- Iets meer dan de helft (53%) van alle burgers is van mening dat wanneer je Nederland verlaat je ook geen AOW opbouwt over deze periode. 18% geeft aan dat dit onjuist is, terwijl 29% zegt het antwoord hierop niet te weten. Van de niet westerse allochtonen geeft bijna tweederde (65%) aan dat dit juist, tegenover 51% de autochtonen. Binnen de groep met lage inkomens geven relatief meer mensen (39%) aan het antwoord op deze stelling niet te weten dan mensen uit de groep met midden en hoge inkomens; respectievelijk 28% en 27%.

Op de vraag 'Hoe bent u aan uw kennis over de AOW zijn gekomen?', noemt 35% van de Nederlanders de krant als informatiebron. Eenderde (33%) heeft kennis opgedaan via anderen (vrienden, familie, bekenden, collega's). Ook de werkgever (18%) en het pensioenfonds (18%) worden veelvuldig als bron genoemd. Mannen en vrouwen blijken veel van elkaar te verschillen met betrekking tot het vergaren van kennis over de AOW. Voor mannen geldt dat zij hun informatie vooral uit de krant halen (respectievelijk 40% versus 30%). Vrouwen doen hun kennis vooral via anderen op (39% versus 27%).

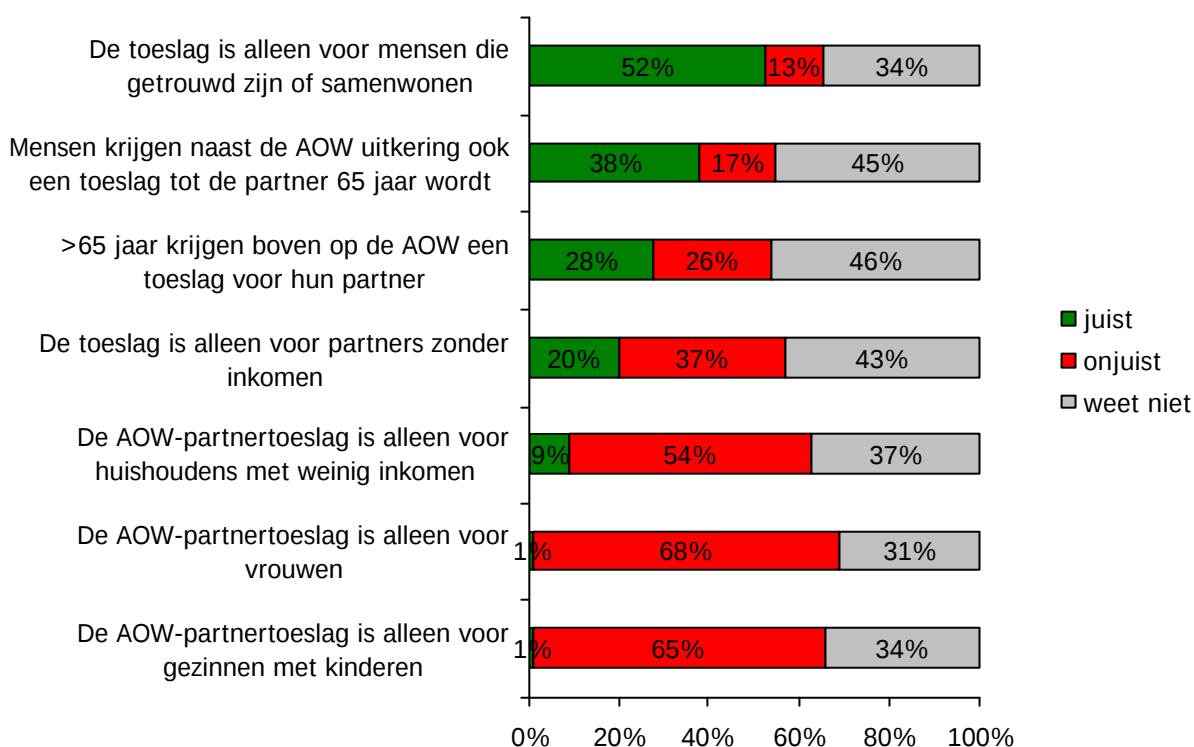
2.2 Kennis over de AOW-partnertoeslag

Van alle ondervraagden weet 44% niet wat de AOW-partnertoeslag is, 22% weet dit wel en 34% zegt er wel eens van te hebben gehoord. Ouderen weten dit iets vaker dan jongeren, autochtonen vaker dan Westerse allochtonen en hoger opgeleiden vaker dan personen met een lagere en middenopleiding. Verder is opvallend dat meer mensen met een oudere partner die niet in aanmerking komt voor partnertoeslag (31%) zeggen te weten wat de AOW-partnertoeslag is dan mensen met een oudere partner die wel in aanmerking komt voor de toeslag (15%).

De helft van de Nederlanders legt de AOW-partnertoeslag uit 'als extra AOW bij een jongere partner'. Onder de laag opgeleiden ligt dit aantal op eenderde (32%): in deze groep omschrijven mensen relatief vaak de partnertoeslag als 'geld dat jij of je partner krijgt als een van beiden overlijdt' (8%), tegenover 1% van de hoog opgeleiden.

Ook over de AOW-partnertoeslag werden een aantal stellingen voorgelegd, te zien in het volgende figuur:

Afbeelding 2.2: Stellingen over de AOW-partnertoeslag

- Ruim tweederde (68%) van de respondenten weet dat de AOW-partnertoeslag niet alleen voor vrouwen is. Iets minder dan eenderde (31%) heeft aangegeven dit niet te weten. Onder de laag opgeleiden ligt dit percentage nog hoger (42%) tegenover 21% onder de hoogopgeleiden.
- Ongeveer dezelfde verhouding wordt gevonden wanneer er wordt gesteld dat de AOW-partnertoeslag alleen voor gezinnen met kinderen is (65% versus 34%). De groep mensen tussen de 46 en 57 jaar (74%) is hier beter van op de hoogte dan de groep tussen de 35 en 45 jaar (58%). Opmerkelijk is dat relatief minder mensen met een oudere partner die in aanmerking komt voor partnertoeslag (53%) denken dat deze stelling onjuist is dan mensen die niet in aanmerking komen voor hun jongere partner (70%) en mensen met een evenoude partner (72%).

- Bijna de helft van de Nederlanders (46%) weet niet of mensen boven de 65 jaar een toeslag voor hun partner krijgen boven op de AOW. 28% geeft aan dat dit wel het geval, terwijl 26% denkt dat dit niet het geval.
- Op de vraag of de toeslag alleen voor partners zonder inkomen is, geeft meer dan tweevijfde (43%) aan het antwoord niet te weten. 2 op de 10 ondervraagden geeft aan dat dit wel het geval is, 37% beweert dat dit onjuist is. Een duidelijk groter gedeelte van de hoger opgeleiden denkt dat dit onjuist is dan de groep laag opgeleiden.
- Iets meer dan de helft (52%) van de ondervraagden meent dat de toeslag alleen is voor mensen die getrouwd zijn of samenwonen, terwijl eenderde (34%) dit niet weet. Onder de laagopgeleiden ligt dit percentage zelfs op 42%. In de groep met mensen waarvan de oudere partner in aanmerking komt voor partnertoeslag, heeft slechts 40% aangegeven dat deze stelling correct is.
- Circa de helft (45%) van de burgers weet niet of mensen die 65 worden en een partner hebben die weinig inkomen heeft, naast de AOW ook een toeslag kunnen krijgen tot de partner 65 wordt. 38% claimt dat dit juist is tegenover 16% die beweert dat dit onjuist. Ook op dit punt verschilt de groep waarvan de oudere partner in aanmerking komt voor partnertoeslag significant van de groep die zelf niet in aanmerking komt voor partnertoeslag (voor de jongere partner) en waarvan de oudere partner niet in aanmerking komt voor de toeslag: respectievelijk 25% versus 45% en 41%.
- Dat de AOW-partnertoeslag alleen voor huishoudens met weinig inkomen is wordt door iets meer dan de helft van de bevolking (55%) als onjuist beoordeeld. Onder het gedeelte burgers tussen de 46 en 57 jaar ligt dit getal zelfs op (63%).

Bijna 4 op de 5 Nederlanders (79%) weet niet dat de AOW-partnertoeslag wordt afgeschaft. Van de overige mensen die hebben aangegeven dit wel te weten, weet 30% niet wanneer de partnertoeslag dan wordt afgeschaft.

De afschaffing van de partnertoeslag heeft volgens de ondervraagden het meeste gevolgen voor mensen die na de afschaffing 65 jaar worden. Deze groep wordt veruit het meest genoemd (80%). Het percentage dat de mensen die nu al de partnertoeslag ontvangen noemt, ligt veel hoger bij de lage inkomens groep dan de midden en hoge inkomensgroepen (36% versus 8% en 12%).

Op de vraag hoe men te weten is gekomen dat de AOW-partnertoeslag wordt afgeschaft, worden zowel de krant als de radio het vaakst genoemd (beide 23%). Opmerkelijk is dat 41% van de niet westerse allochtoon aangeeft deze kennis via een andere bron dan de vermelde antwoordcategorieën vernomen te hebben., terwijl slechts 7% van de allochtonen dit antwoord geeft.

Ongeveer 2 op de 5 (38%) van de burgers weet pas sinds een paar maanden of korter dat de AOW-partnertoeslag wordt afgeschaft. 11% is hier sinds een half jaar van op de hoogte. 1 op de tien weet dit meer dan jaar en 21 procent is hier al twee jaar of langer van op de hoogte.

Meer dan de helft van alle ondervraagden (52%) geeft aan niet te weten of zij in aanmerking zouden komen voor een partnertoeslag als deze nog zou bestaan. Daarentegen denkt 19% van de ondervraagden van wel, terwijl 29% juist denkt dat zij niet voor de partnertoeslag in aanmerking zouden komen. Mensen met een jongere partner die zelf in aanmerking zouden komen hebben hier een veel duidelijker beeld van: 43% denkt in aanmerking te zullen komen als deze nog zou bestaan. Relatief veel meer hoog opgeleiden (41%) denken dat zij niet in aanmerking zullen komen dan laag opgeleiden (14%).

2.3 Kennis over pensioen

Het merendeel (86%) van de Nederlanders geeft aan dat er een verschil is tussen pensioen en AOW. Bijna een kwart (24%) van de laag opgeleiden geeft echter aan dit niet te weten, terwijl 9% zegt dat er geen verschil is.

OP de vraag 'Wat is het verschil tussen pensioen en AOW?', formuleert een op de drie burgers (31%) een antwoord zoals 'pensioen bouw je zelf op, je bent er zelf verantwoordelijk voor of moet je zelf regelen'. Andere verschillen die genoemd worden, zijn: 'De hoogte van je pensioen kan verschillen en hangt af van een aantal factoren zoals je inkomen en hoe lang je werkt' (27%), 'Pensioen bouw je op via je werkgever' (20%) en 'Het pensioen is een aanvulling op je basisinkomen' (1%). Er worden ook een aantal verschillen met de nadruk op de AOW genoemd: 'AOW krijgt iedereen' (28%), 'De AOW is van de regering/staat' (15%), 'De AOW is een uitkering' (12%), 'De hoogte van de AOW is voor iedereen hetzelfde' (5%) en 'De AOW is een basisinkomen' (3%).

Bijna tweederde van de respondenten (64%) weet niet hoeveel inkomsten zij vanaf hun 65^e zullen krijgen. Mannen zijn hier over het algemeen beter zicht op (41% versus 32%). Ook is er een significant verschil tussen de groep die dichter tegen zijn 65^e aanzit en de groep in de leeftijdscategorie 35-45: van de oudere respondenten zegt 46% een beeld te hebben van hun inkomen na hun 65^e tegenover 27% in van de jongere mensen.

Van de groep die heeft aangegeven te weten hoeveel inkomsten zij na hun 65^e levensjaar zullen ontvangen, noemt 82% pensioen als inkomstenbron na hun 65^e. Een bijna even grote groep (76%) noemt de AOW als bron. Bijna 2 op de 4 personen geven aan dat zij uit aanvullend sparen inkomsten zullen ontvangen. Een kwart (24%) noemt zijn/haar partner als inkomstenbron. Opvallend is dat van de laag opgeleiden slechts 60% aangeeft uit AOW inkomsten te ontvangen, tegenover 86% van de hoog opgeleiden. Mannen noemen beduidend vaker inkomsten uit aanvullend sparen als bron (48% versus 28%), terwijl vrouwen veel vaker hun partner als bron beschouwen (34% versus 15%).

Circa 3 op de 5 Nederlanders verwacht na hun 65^e minder inkomsten te ontvangen. Daarentegen denkt 12% dat zij meer inkomsten zullen hebben dan dat zij nu ontvangen. Opmerkelijk is dat onder de lage inkomensgroepen 14% verwacht veel meer inkomsten na hun 65^e te hebben dan de groep met middelbare inkomens (2%). Verder denkt een groot gedeelte van de hoog opgeleiden (51%)

dat zij na hun 65^e iets minder inkomsten te ontvangen dan de laag en middelbaar opgeleiden: respectievelijk 29% en 38%.

Op de vraag 'Hoe bent u aan uw kennis over uw inkomenspositie na uw 65^e gekomen?', wordt het pensioenfonds door bijna driekwart (73%) van de ondervraagden genoemd. 35% geeft aan dat zij deze kennis via hun werkgever krijgen, gevolgd door de krant en via internet (beiden 13%). Het aantal dat de kennis via anderen heeft vernomen, ligt vooral bij de lage inkomens opvallend hoog (37%) tegenover 11% bij de hoge inkomens.

3. Informatiebehoefte

SZW wil graag weten in hoeverre het Nederlandse publiek voldoende geïnformeerd is. Er zijn hiertoe vragen opgesteld over of men voldoende informatie heeft over AOW, de AOW-partnertoeslag en pensioen, en of men meer informatie zou willen krijgen. De resultaten worden hieronder beschreven.

Ongeveer de helft van de mensen (44%) zegt over voldoende informatie over hun inkomenspositie na hun 65^e te beschikken. Een bijna even grote groep (39%) daarentegen geeft aan te weinig informatie over hun inkomenspositie te hebben. Binnen de groep respondenten in de leeftijdscategorie 46-57 jaar ligt het percentage mensen dat over voldoende informatie beschikt op 51%, tegenover 37% in de jongere groep. Meer dan de helft van de niet westerse allochtonen (51%) denkt onvoldoende informatie over hun inkomenspositie na hun 65^e te hebben. Eenzelfde percentage wordt gevonden in de groep met lage inkomens.

Hetzelfde beeld wordt gevonden wanneer er gevraagd wordt of men over voldoende informatie over de AOW beschikt. Hierop antwoordt 45% van wel, terwijl 4 op de 10 ondervraagden zegt onvoldoende informatie over de AOW te hebben. Ook bij deze vraag ligt het percentage mensen dat zegt voldoende informatie te hebben hoger binnen de leeftijdscategorie 46-57 (52%) dan binnen de groep met jongere mensen (38%). Meer dan de helft (54%) van de niet westerse allochtonen heeft niet genoeg informatie over de AOW, tegenover 37% van de autochtonen. Ook onder de lage inkomens zegt het merendeel (52%) te weinig informatie over de AOW te hebben, tegenover 37% van de hoge inkomens.

Meer dan de helft (56%) van de Nederlanders zegt niet over voldoende informatie over de AOW-partnertoeslag te beschikken, terwijl slechts 28% aangeeft wel voldoende informatie over de partnertoeslag te hebben. De westerse allochtonen zeggen relatief vaker onvoldoende informatie te hebben over de partnertoeslag dan autochtonen (72% versus 53%).

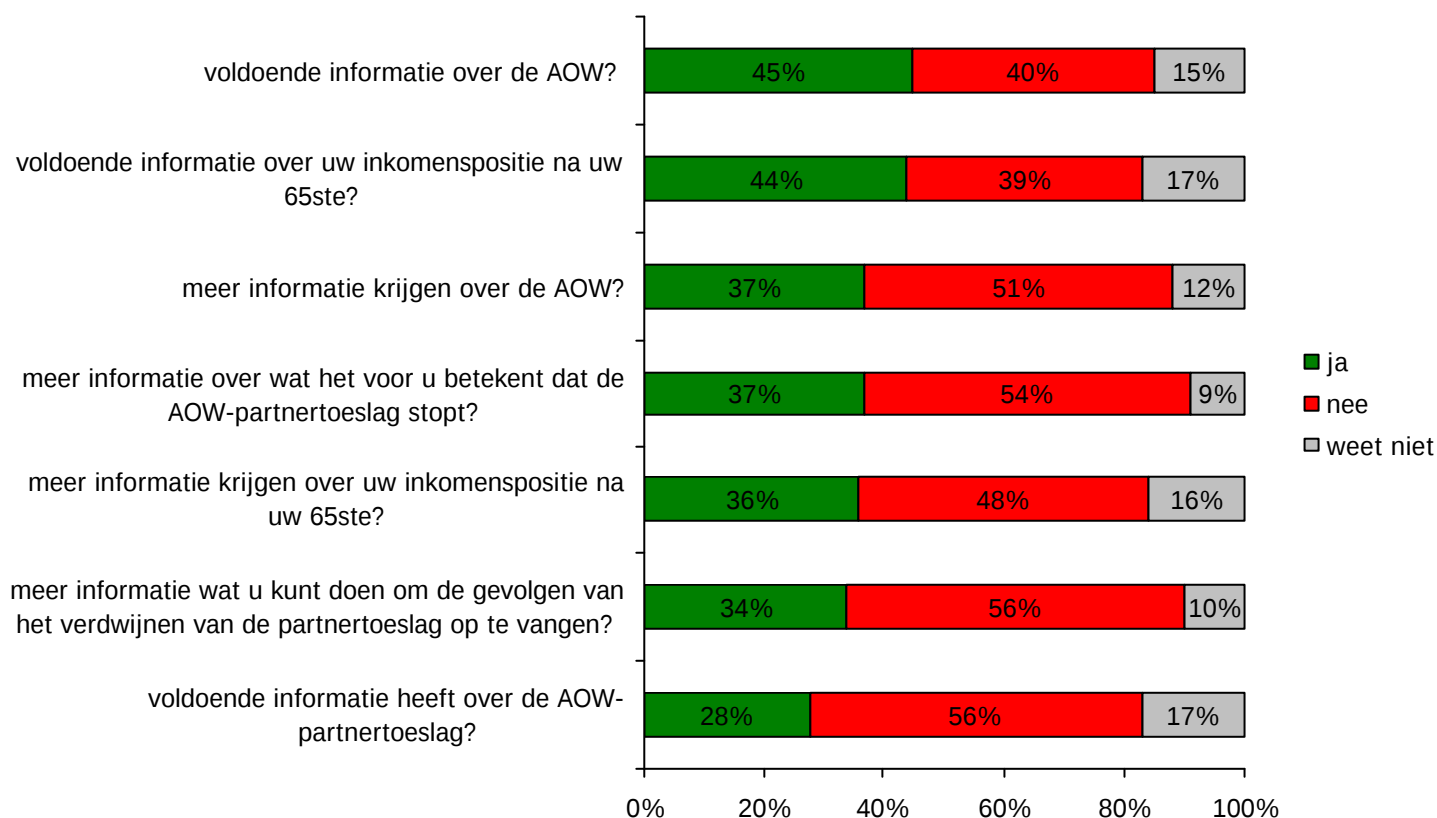
Iets meer dan eenderde (36%) van de burgers wenst graag meer informatie te krijgen over hun inkomenspositie na hun 65^e. Bijna de helft (48%) zegt geen behoefte te hebben aan extra informatie over dit onderwerp. Opvallend is dat relatief weinig vrouwen (29%) behoefte hebben aan extra informatie, terwijl 43% van de mannen graag meer informatie zou willen ontvangen.

De vraag of men meer informatie over de AOW wil ontvangen, levert een vergelijkbaar antwoordpatroon op: 37% zegt graag meer informatie te ontvangen, terwijl 51% aangeeft hier geen behoefte aan te hebben. Ook met betrekking tot de AOW hebben mannen meer behoefte aan extra informatie dan vrouwen (43% versus 31%). Met name de niet westerse allochtonen en de mensen in de lage inkomensgroep hebben behoefte aan aanvullende informatie over de AOW: respectievelijk 49% en 47%.

Hoewel meer dan de helft Nederlanders heeft aangegeven niet voldoende informatie over de AOW-partnertoeslag te hebben, wenst slechts 37% meer informatie te ontvangen over wat het voor hun betekent dat de AOW-partnertoeslag stopt. 54% zegt hier geen behoefte aan te hebben, terwijl 9% het niet weet. Ruim 3 op de 5 vrouwen wenst geen aanvullende informatie over de partnertoeslag te ontvangen, tegenover 48% van de mannen. Onder niet westerse allochtonen is de behoefte deze informatie relatief groot: bijna de helft (47%) van deze groep wil meer informatie, tegenover 35% van de autochtonen.

In onderstaand figuur staan de vragen over of men voldoende informatie heeft en de informatiebehoefte samengevat:

Afbeelding 3.1: Stellingen over informatie bezit en informatiebehoefte

Eenderde van de ondervraagden wenst graag meer informatie over wat er gedaan kan worden om de gevolgen van het verdwijnen van de partnertoeslag op te vangen, 56% heeft hier geen behoefte aan. Ook op dit punt hebben de vrouwen minder behoefte aan informatie dan de mannen: slechts een kwart van de ondervraagde vrouwen heeft aangegeven extra informatie op prijs te stellen, terwijl dit percentage onder de mannen op 42% ligt. Ongeveer de helft (47%) van de niet westerse allochtonen stelt extra informatie wel op prijs.

Aan de respondenten die bij de voorgaande vragen één of meerdere keren hebben aangegeven dat zij meer informatie willen verkrijgen, is gevraagd via welke kanalen zou geïnformeerd willen worden. Van deze respondenten (n=482) gaf 61% aan via internet informatie te willen verkrijgen. Via de werkgever (50%) en via een folder (45%) zijn daarna de meest genoemde kanalen.

De lage inkomensgroep prefereert duidelijk een ander informatiekanaal dan de gemiddelde en hoge inkomensgroepen: de lage inkomens wensen vooral geïnformeerd te worden via de radio en tv (44% versus 28%), terwijl de gemiddelde en hoge inkomens prefereren via de werkgever informatie te ontvangen (respectievelijk 55% en 53% versus 22%).

4. Duidelijk en begrijpelijkheid van de boodschap van SZW over de AOW-partnertoeslag

De respondenten kregen een korte informatieve tekst van SZW voorgelegd, waar een aantal vragen over werd gesteld.

De tekst:

Bent u een stel en wordt één van u in 2015 of daarna 65 jaar? Heeft de jongere partner geen of weinig inkomen? Dan is het goed even stil te staan bij uw AOW-uitkering. Mensen die in 2015 of daarna 65 jaar worden, krijgen geen AOW toeslag meer voor hun jongere partner. Het totale gezinsinkomen wordt dan misschien lager dan u dacht. Bedenk wat dat voor u betekent. Misschien wilt u maatregelen nemen. Ga voor meer informatie naar www.szw.nl of bel met de Postbus 51 infolijn; 0800 8051 (gratis).

Na het lezen van de tekst werd de respondenten gevraagd om in een paar woorden of een zin de boodschap van de tekst samen te vatten. Zij konden hierbij niet terugbladeren naar de tekst.

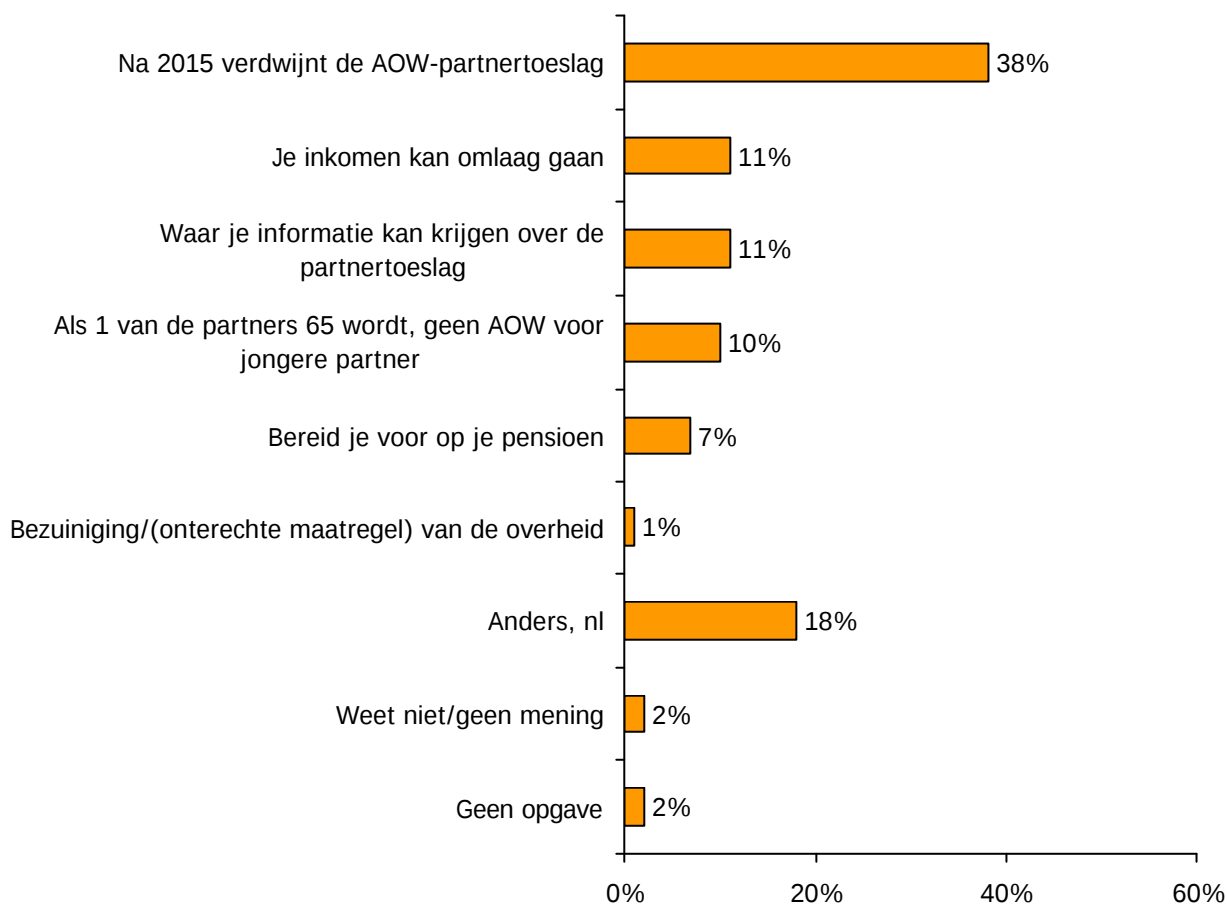
Bijna 1 op de 4 (38%) van de ondervraagden vat de tekst samen met 'Na 2015 verdwijnt de AOW-partnertoeslag'. 'Je inkomen kan omlaag gaan' geeft 11% aan, terwijl een even groot aantal de boodschap samenvat als waar je informatie kan krijgen over de partnertoeslag. 1 op de 10 ondervraagden beschrijft de boodschap 'als 1 van de partners 65 wordt, er geen recht is op AOW voor de jongere partner'. 7% beschouwt de boodschap als 'Bereid je voor op je pensioen' en 1% vat de tekst samen als 'Bezuiniging of maatregel van de overheid'. De resterende 22% gaf geen mening of een niet in de bovenstaande categorieën onder te brengen antwoord. Met name de laag opgeleiden beschouwen de boodschap niet zozeer als 'Na 2015 verdwijnt de partnertoeslag' (26% versus 39% middelbaar- en 40% hoog opgeleiden), maar meer als 'Waar je informatie kan krijgen over de partnertoeslag' (21% versus 10% en 9%).

Hierna werd opnieuw de tekst getoond, en konden de respondenten aangeven hoe duidelijk ze de tekst vonden en welke vragen de tekst opriep.

De meeste mensen vonden de tekst duidelijk: 19% vond deze zeer duidelijk en 62% duidelijk. Vrouwen vonden de tekst significant vaker zeer duidelijk dan mannen. Mannen en westerse allochtonen vonden de tekst iets vaker (zeer) onduidelijk.

De meeste respondenten vonden de boodschap van de tekst dat de AOW-partnertoeslag in 2015 verdwijnt. Ook dat het inkomen omlaag kan gaan, waar je informatie kan vinden over de partnertoeslag, het feit dat je als je 65 wordt, dat je geen AOW voor je partner meer krijgt en het voorbereiden voor het pensioen werden redelijk vaak genoemd. Dit is te zien in onderstaande figuur:

Afbeelding 4.1: Meest genoemde (kern)boodschap van de tekst over de AOW-partnertoeslag

117 personen (ruim elf procent) gaf aan woorden of zinsdelen moeilijk te vinden aan de tekst. Woorden die mensen aangeven als moeilijk of onduidelijk waren:

- Misschien
- Jongere partner
- Het totale gezinsinkomen
- Geen of weinig inkomen
- AOW-toeslag
- Een stel
- De eerste twee vragen bestaan beide ook weer uit deelvragen

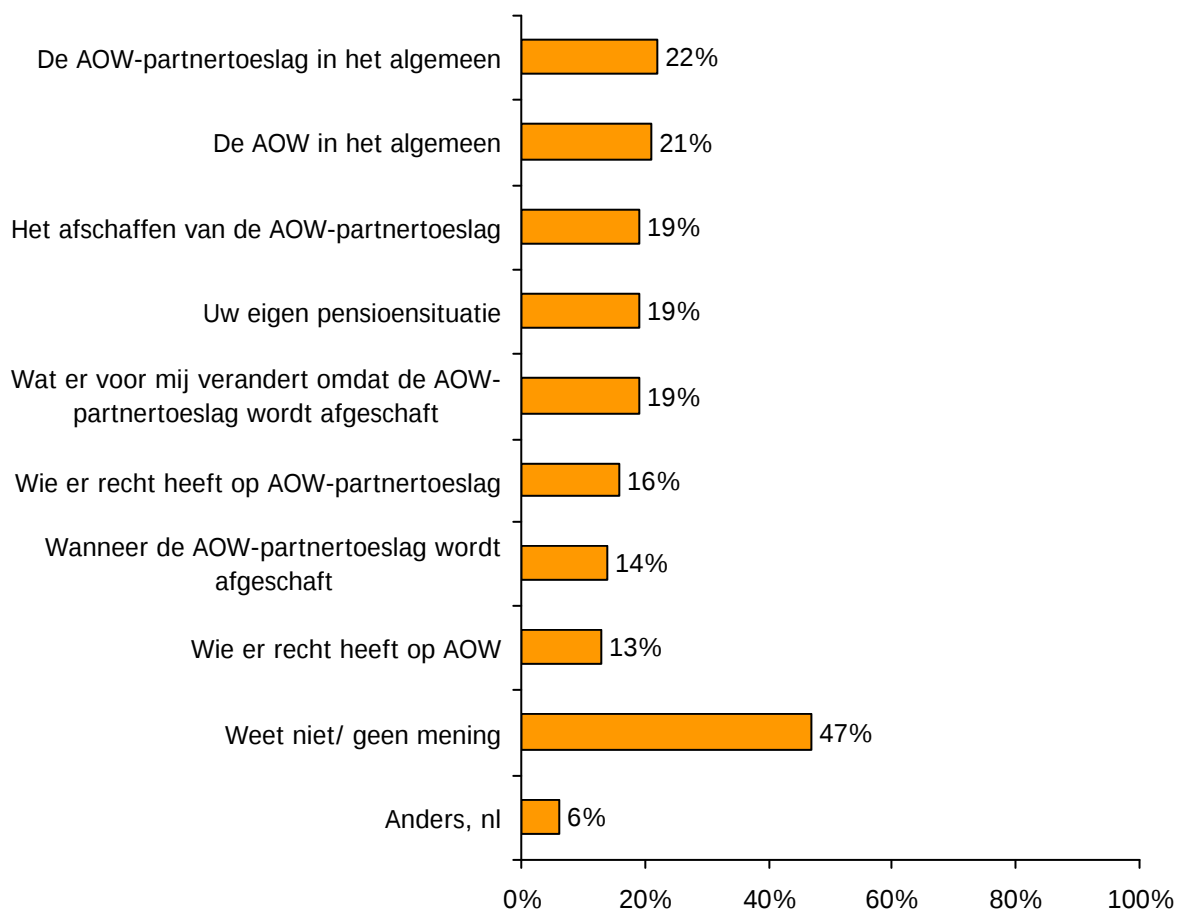
Daarnaast gaf een aantal respondenten verder kritiek op de tekst:

- De structuur en de opbouw is slecht;
- Er wordt teveel 'als' gebruikt;
- Opmaak is slecht (er zijn geen alinea's);
- SZW in een onbekende afkorting;
- De zinnen zijn te lang.

Verdere opmerkingen zijn dat de situatie niet op de persoon van toepassing is en dat respondenten hun onvrede uitspreken met de beslissing.

Ongeveer de helft van de mensen hadden na het lezen van de tekst geen onderwerpen waar ze meer over wilden weten. Degenen die wel meer wilden weten, waren geïnteresseerd in de AOW en de AOW-partnertoeslag in het algemeen en in een aantal vragen rond deze regelingen en in de eigen pensioensituatie en wat er voor hen veranderd door het afschaffen van de AOW-partnertoeslag. In onderstaande figuur is dit weergegeven.

Afbeelding 4.2: Informatiebehoefte na het lezen van de tekst over de AOW -partnertoeslag

Mannen wilden vaker informatie over bijna al deze onderwerpen dan vrouwen. De niet-westerse allochtonen wilden over een deel van de onderwerpen, de AOW en de AOW-partnertoeslag in het algemeen en wie er recht heeft op de AOW, meer informatie. Ook de lagere inkomens vroegen om extra informatie over de AOW in het algemeen. Hoger opgeleiden wilden eerder informatie over het afschaffen van de AOW-partnertoeslag en de eigen pensioensituatie.

Ongeveer tien procent van de respondenten had na het lezen van de tekst nog vragen over de AOW-partnertoeslag. De meeste vragen waren wat de gevolgen waren voor de persoon zelf (20%). Ook werd redelijk vaak gevraagd wat de AOW-partnertoeslag precies is (16%) en wat de veranderingen precies inhouden (10%).

Er hadden 107 personen (ruim tien procent) verder nog opmerkingen over de tekst. Een deel verwees naar al eerder ingevulde antwoorden.

Inhoudelijk waren er de volgende opmerkingen of vragen:

- Wat zijn geen of weinig inkomsten?
- Wat is het leeftijdsverschil?
- Wat als je alleen bent?
- Waarom wordt het afgeschaft?
- Is er een limiet aan de leeftijd van de jongere partner?
- De onbekendheid met de toekomst en hoe het zal zijn tegen de tijd dat de respondent eventueel AOW krijgt;
- De situatie is niet relevant voor de respondent;
- Negatieve opmerkingen over de overheid, het beleid, de grote hoeveelheid veranderingen of bezuinigingen *'ik vind dat er teveel verandert'*, *'zal wel weer een socialistenstreek zijn'*;

Er waren de volgende positieve uitspraken:

- Kort en krachtig samengevat;
- Het is duidelijk;
- Alles staat erin.

Kritische tekstuele opmerkingen waren:

- De tekst is onduidelijk *'het is een brei aan getallen'* *'Er wordt uitgegaan van zaken die mensen niet kennen, van niet aanwezige basiskennis.'*;
- De tekst roept veel vragen op;
- De volgorde in de tekst is nu niet duidelijk;
- De layout is te compact en niet aantrekkelijk om te lezen;
- De tekst is te koel en afstandelijk;
- De tekst is te moeilijk voor lager opgeleiden;
- Het leest niet lekker;
- De tekst is te lang;

- Het is te kort;
- Veel informatie en veel cijfers.

Respondenten gaven de volgende suggesties om de tekst te verbeteren:

- (reken)voorbeelden toevoegen;
- Aangeven dat het geldt voor mensen die geboren zijn in ... of na ... ;
- Gebruik makkelijker woorden, maak de tekst simpeler;
- Gebruik beeldmateriaal;
- Gebruik meer alinea's;
- Geef aan waar de afkorting SZW voor staat;
- Geef aan wat een stel is;
- Het kan nog bondiger: *Wordt u op of na 2015 65? Heeft u een jongere partner met een laag of geen inkomen? Sta dan stil bij uw AOW uitkering. Het totale gezinsinkomen wordt misschien lager dan u verwacht. Ga voor meer informatie naar... etc. etc.*
- *www.szw.nl is te algemeen en niet te onthouden door de meeste mensen. beter: www.uwpensioen.nl of www.aowuitkering.nl of zoiets.*
- *wordt u of uw partner in 2015 of daarna 65 en heeft de jongste van u geen of een laag inkomen?*
- *'lager dan u dacht' kan beter worden: ' lager dan u denkt'.*

Samengevat werden twee suggesties voor verbetering het meest genoemd in de verschillende open vragen: deel de tekst op in alinea's en geef voorbeelden.

BIJLAGE 1

Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording

In opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft Intomart een onlineonderzoek uitgevoerd onder het Intomart panel. Het betrof een onderzoek onder 997 personen.

De resultaten zijn gerapporteerd volgens de volgende thema's: kennis AOW, AOW-partnertoeslag en pensioen, informatiebehoefte en de resultaten van het testen van een tekst. De resultaten zijn uitgesplitst naar de volgende groepen, die van belang zijn voor het beleid van SZW en relevant voor het onderwerp, namelijk leeftijd (35-45 en 46-57), geslacht (m/v), etniciteit (autochtoon, westerse allochtoon en niet-westerse allochtoon), opleiding (laag = geen, basisonderwijs of LBO/VMBO, midden = MAVO/VMBO, MBO, HAVO/VWO, hoog = HBO/WO) en inkomen (laag (onder 24.000), midden (24.000-59.000) en hoog (59.000 of meer)). Verder zijn de resultaten uitgesplitst naar personen die wel of geen recht zouden hebben op de AOW-partnertoeslag. Hiervoor zijn de volgende groepen gehanteerd:

1-mensen zonder partner

2- mensen met een evenoude partner

3-mensen met een jongere partner die minder verdient dan 1150 euro (deze personen zouden een AOW-partnertoeslag krijgen voor hun partner, als de toeslag nog bestond)

4-mensen met een jongere partner die meer verdient dan 1150 euro

5-mensen met een oudere partner, waarbij de respondent minder verdient dan 1150 euro (hier krijgt de partner voor de respondent een AOW-partnertoeslag, als de toeslag nog bestond)

6-mensen met een oudere partner, waarbij de respondent meer verdient dan 1150 euro

7 – mensen waar een deel van de informatie voor ontbrak en die dus niet goed in te delen waren.

Uitvoering van het onderzoek

De doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door de Nederlandse bevolking tussen de 35 en 57. Voor deze meting is een steekproef getrokken uit het internetpanel van Intomart GfK. Om een zo groot mogelijke landelijke representativiteit te waarborgen is de steekproef getrokken volgens de landelijke populatieverhoudingen naar geslacht, leeftijd, etniciteit en opleiding. Het veldwerk liep van maandag 23 juni tot en met dinsdag 1 juli.

Zowel de steekproef als de weging vond plaats op basis van de onderstaande tabel:

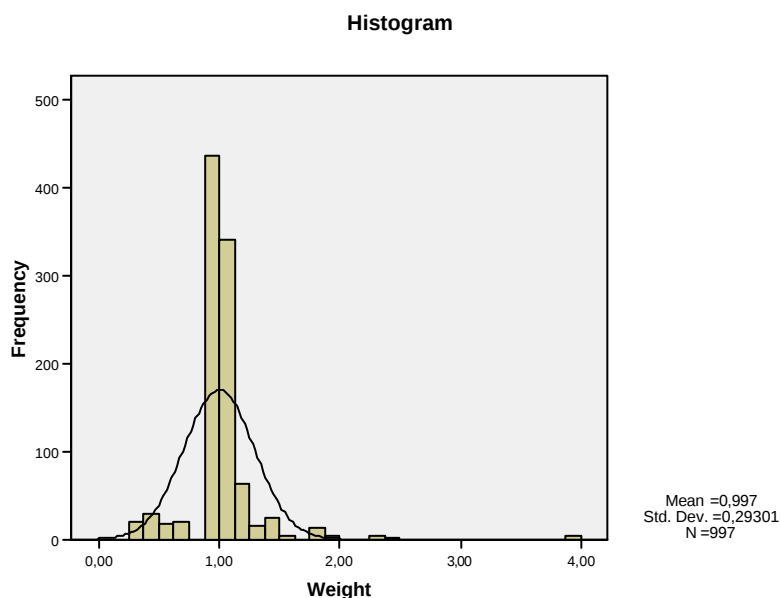
						oplcat		
						1,00	2,00	3,00
						Table N %	Table N %	Table N %
etnecat	AUTOCHTOON	GESLACHT	Mannen	lftcat	35-45	3,4%	9,8%	7,3%
					46-57	4,2%	9,2%	7,3%
		Vrouwen	lftcat	35-45	2,4%	11,2%	6,3%	
				46-57	5,1%	10,0%	4,9%	
	NIETWESTERSE ALLOCHTOON	GESLACHT	Mannen	lftcat	35-45	,9%	1,5%	,6%
					46-57	,5%	,8%	,4%

WESTERSE ALLOCHTOON	GESLACHT	Vrouwen	lftcat	35-45	1,2%	1,3%	,5%
				46-57	,8%	,7%	,2%
		Mannen	lftcat	35-45	,2%	1,1%	1,0%
				46-57	,3%	1,0%	,9%
		Vrouwen	lftcat	35-45	,2%	1,3%	,8%
				46-57	,4%	1,3%	,7%

De vragenlijsten is opgesteld door Intomart en door SZW geaccordeerd. Intomart heeft deze vervolgens in de CAWI-omgeving geprogrammeerd. De respondent krijgt bij CAWI via e-mail een uitnodiging voor het onderzoek, in de e-mail is een link opgenomen naar de vragenlijst. Door op de link te klikken opent het onderzoek automatisch en kan de respondent zelf via de computer de vragenlijst invullen.

Door de gelijkmatige respons is slechts een kleine correctie door weging noodzakelijk. De berekende weegfactoren hebben een minimale waarde van 0,3 en een maximale waarde van 3,3. Figuur 1 geeft de frequentieverdeling van de weegfactoren grafisch weer. Hier is ook goed te zien dat verreweg het grootste deel van de weegfactoren zich rond de 1 bevindt.

Figuur 1 Frequentieverdeling weegfactoren

Rapportage

In de rapportage is gestreefd naar een optimale afstemming tussen volledigheid en beknoptheid. In de begeleidende tekst bij de grafieken zijn de totalen beschreven en omwille van de

overzichtelijkheid alleen de statistisch significante verschillen² tussen de onderscheiden doelgroepen weergegeven.

Het totale aantal respondenten in dit onderzoek bedraagt 997; dit aantal zal in verreweg de meeste gevallen voldoende zijn om betrouwbare uitspraken te kunnen doen. Toch kan het voorkomen dat een relatief groot lijkend verschil niet statistisch significant is; reden daarvoor is dat soms een te gering aantal personen de vraag heeft beantwoord (bijvoorbeeld door een selectie in de vragenlijst) om nog een betrouwbare uitspraak te kunnen doen of dat het verschil toch te klein is. Het omgekeerde kan ook voorkomen; een ruime responsbasis kan ervoor zorgen dat een relatief gering verschil toch statistisch significant is.

Tenslotte

Het onderzoek is uitgevoerd door Intomart GfK, dat behoort tot de internationale GfK-groep. Intomart GfK is gecertificeerd door Lloyd's Register Quality Assurance volgens de normen van NEN-EN-ISO 9001. Tevens worden de richtlijnen van de MOA (MarktOnderzoekAssociatie) en ESOMAR (European Society for Opinion and Marketing Research) in acht genomen. Deze richtlijnen zijn bij Intomart GfK op te vragen.

² Daarbij wordt een betrouwbaarheid van 95% gehanteerd.